

Яворський Олександр,
Студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник : **Покотильська Н.В.,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець – Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах ринкових відносин лише ефективна система управління може забезпечити підприємствам агропромислового виробництва успішне господарювання і конкурентні переваги. Одним із важливих факторів ефективного виробництва є правильно організована система оперативного управління із застосуванням нових інформаційних технологій.

Оперативне управління забезпечує виробництво продукції у відповідності з затвердженими планами. Воно полягає у періодичному та безперервному порівнянні фактичних результатів з плановими та нормативними. Основна задача оперативного управління – встановлення і підтримка певних кількісних співвідношень між окремими процесами виробництва продукції з метою забезпечення виконання виробничого завдання у встановлені строки і з мінімальними витратами ресурсів (матеріалів, праці, часу, коштів тощо). Виходячи з цього, призначення оперативного управління – це своєчасне виявлення збурюючих факторів, які виводять систему з рівноваги, і за допомогою введення додаткових ресурсів приведення її до первісного стану. Тобто за допомогою оперативного управління здійснюється організація оперативно-виробничої діяльності підприємства [4].

Система оперативного управління являє собою складну організаційно-

планову систему. Як і будь-яка система, вона характеризується елементами та їхньою взаємодією в процесі управління виробничим процесом (ціллю, метою, критеріями досягнення цілі, функціями, що забезпечують цілеспрямовану діяльність, структурою).

Ціллю оперативного управління у відповідності із системою цілей підприємства є забезпечення виконання плану виробництва у встановлені строки і поставки продукції згідно заданим обсягам, номенклатурі та якості при раціональному використанні матеріальних і трудових ресурсів, виробничого потенціалу [3], а також виявленні та мобілізації внутрішніх виробничих резервів [1].

Основними елементами системи оперативного управління є: керований процес або параметр, що обов'язково визначені; зворотний зв'язок – вимірювання дійсної продуктивності процесу; порівняння – порівняння значень дійсної продуктивності процесу з розрахунковою нормою або розрахунковою продуктивністю процесу; коригуючий фактор – структура, що приймає корегуючі дії при прийомі сигналу про відхилення ходу виробництва за допустимі межі; система планування з участю людини – визначення розрахункової норми продуктивності або ефективності процесу, що контролюється.

Оперативне управління на сучасному підприємстві здійснюється за допомогою сукупності взаємопов'язаних функцій – планування, організації, диспетчерування (облік, контроль, аналіз та регулювання). Діюча у підприємствах система оперативного управління побудована, як правило, за ієрархічним принципом з розподілом функцій централізованого і децентралізованого управління [3].

Отже, під оперативним управлінням розуміють складову системи управління, що дозволяє забезпечити своєчасний випуск готової продукції, шляхом оптимального розподілу завдань та своєчасного доведення їх до виконавців, максимально ефективного забезпечення та використання усіх ресурсів, здійснення безперервного контролю і регулювання ходу виробництва

в межах виробничої стратегії підприємства.

Розробка критеріїв ефективності системи оперативного управління здійснюється за двома напрямками: дедуктивний науково-теоретичний аналіз сутності системи та виявлення показників ефективності; індуктивна емпірична побудова зв'язків між характеристиками ефективності системи та впливаючими на них факторами[5].

Ефективність системи оперативного управління відображається в економії усіх видів ресурсів, поліпшені якості продукції, зміні характеру та культури праці.

Особливість управління сільськогосподарським підприємством породжена також необхідністю поряд із виконанням плану виробництва і реалізації продукції з метою отримання прибутку створювати необхідні натуральні запаси для наступного циклу виробництва (заготівля насіння, кормів, оборот стада тощо). Оскільки результати роботи сільськогосподарських підприємств значно залежать від природно-кліматичних і погодних умов великого значення набуває створення резервів, страхових фондів на випадок непередбачених обставин, з метою зменшення впливу погодних умов на ритм виробництва.

Специфікою сільського господарства, яку неможна не враховувати при управлінні сільськогосподарським виробництвом, є різниця між містом і селом: стійкість традицій і звичаїв сільського населення, ведення селянами власного господарства.

Отже, управління сільськогосподарським підприємством передбачає розв'язання специфічних завдань, обумовлених особливостями галузі. При цьому оперативне управління є найбільш своєрідним напрямом.

Через зазначені особливості найбільш специфічними функціями оперативного управління у сільськогосподарському підприємстві є оперативне перепланування технологічних робіт та регулювання виробництвом.

Ціллю оперативного управління у сільськогосподарському підприємстві є забезпечення ефективного здійснення виробничого процесу з врахуванням усіх

його особливостей. Воно здійснюється за п'ятьма основними напрямками: інформаційне забезпечення (аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, маркетингові дослідження тощо); управління роботами (організація виробничих процесів, розробка сітьових графіків, календарних графіків, видача нарядів на проведення робіт, контроль за виробничими витратами тощо); управління матеріально-технічним забезпеченням і збутом продукції; управління фінансами (фінансове планування); управління персоналом (наймання, підвищення кваліфікації та перекваліфікація кадрів тощо)[2].

Виходячи з цього, під оперативним управлінням сільськогосподарських виробництв, слід розуміти складову системи управління, що дозволяє забезпечити своєчасне виконання робіт, шляхом оптимального розподілу завдань і своєчасного доведення їх до виконавців, максимально ефективного забезпечення та використання усіх ресурсів, здійснення безперервного контролю і регулювання ходу виробництва в межах виробничої стратегії підприємства в реальному часі.

Список використаних джерел

1. Капінос Г. І. Операційний менеджмент. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 352 с.
2. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Менеджмент і адміністрування» (Модуль 2. «Менеджмент») для студентів навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів за галуззю знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент». Подільський державний аграрно-технічний університет: Покотильська Н.В., Деренко О.М. Кам'янець-Подільський, 2013. 91 с.
3. Курочкин А. С. Операционный менеджмент. Киев: МАУП, 2000. 144 с.
4. Производственный и операционный менеджмент / Р.Б. Чейз, Н.Дж. Эквилайн, Р.Ф. Якобс. 8–е изд. М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. 704 с.
5. Управління проектами: навч. посібник ; за ред. О.В. Ульянченка та П.Ф. Цигикала. Харків:ХНАУім. В.В. Докучаєва, 2010. 522 с.